

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених

**«ГЛОКАЛІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ»**

З нагоди дня народження Симона Літмана

м. Одеса, 18 жовтня 2024 року

ОДЕСА – ОНЕУ – 2024

Г 54 Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (Одеса, 18 жовтня 2024 р.) [Електронний ресурс]. – Одеса: ОНЕУ, 2023. – 372 с.

Наукові праці, що представлені в цьому збірнику, присвячені теоретичним, організаційним та правовим проблемам інноваційного розвитку економіки України та світу. Конференція проводиться Радою молодих вчених Одеського національного економічного університету. Видання розраховане на дослідників, викладачів і студентів економічних спеціальностей, практикуючих економістів, юристів, аналітиків, працівників органів державного управління.

Тези доповідей подано в авторській редакції. Усю відповідальність за достовірність і коректність змісту несуть автори. Редакційна колегія може не поділяти повністю або частково думки авторів.

Організаційний комітет:

Голова: Ковальов Анатолій Іванович, доктор екон. наук, професор, ректор ОНЕУ

Заступники голови: Літвінов Олександр Сергійович, доктор екон. наук, професор, проректор з наукової роботи ОНЕУ

Секретар оргкомітету: Кулікова Єлизавета Олександрівна, старший викладач кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку ОНЕУ, голова Ради молодих вчених ОНЕУ

Члени оргкомітету:

Андрій АНДРЕЙЧЕНКО – доктор екон. наук, професор, зав. кафедри економіки, права та управління бізнесом ОНЕУ

Олена БОРИСЯК – канд. економ. наук, докторант кафедри маркетингу, ЗУНУ

Марина СЛАТВІНСЬКА – доктор екон. наук, професор, зав. кафедри фінансів ОНЕУ

Алла ГАВРЮТІНА – зав. відділу аспірантури та докторантури ОНЕУ

Раїса ГРИНЧЕНКО – доктор екон. наук, доцент, в.о. зав. кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності ОНЕУ

Ірина ДАВИДЕНКО – канд. екон. наук, доцент, зав. кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу ОНЕУ

Софія ДОМБРОВСЬКА – канд. екон. наук, ст. викладач кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку ОНЕУ

Ольга СРМАКОВА - доктор екон. наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин ОНЕУ

Людмила ЖДАНОВА – доктор екон. наук, доцент, професор кафедри загальної економічної теорії та економічної політики ОНЕУ

Анастасія ЗЕРКАЛЬ – доктор екон. наук, професор кафедри Маркетингу та логістики, директор Навчального центру «Освіта для бізнесу та кар'єри» НУ «Запорізька політехніка»

Володимир КАРПОВ – канд. екон. наук, доцент, начальник НДЧ ОНЕУ

Вікторія КОВАЛЕНКО – доктор екон. наук, професор, професор кафедри банківської справи, головний редактор збірника «Науковий вісник ОНЕУ»

Інна КУЗНЕЦОВА – доктор екон. наук, професор, зав. кафедри менеджменту організацій ОНЕУ

Марина САЄНСУС – доктор екон. наук, доцент, зав. кафедри маркетингу та міжнародної логістики ОНЕУ

Наталія ЛОХАНОВА – доктор екон. наук, професор, зав. кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту ОНЕУ

Наталія МАСЛІЙ – доктор економ. наук, професор, професор кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин, Голова ради молодих вчених ОНУ ім. І. І. Мечникова, Голова РМВ при ООДА

Ганна КОСТЬОВ'ЯТ – канд. екон. наук, голова ради економічного факультету ДВНЗ «УжНУ»

Дарина ВЕРШИНІНА – голова Ради молодих вчених Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, кан. екон. наук

Домбровська С. О.	
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У БІРЖОВІЙ ТОРГІВЛІ.....	322
Сьтушченко Ю.В.	
СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АДАПТАЦІЙНОГО ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА.....	324
Засьола Є.О.	
СПЕКУЛЯЦІЯ НА КРИПТОВАЛЮТНИХ РИНКАХ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ БАР'ЄРІВ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ ТА ДОСЯГНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПІДПРИЄМЦІВ.....	326
Іванов І. О.	
ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДОСЯГНЕНЬ НА ФІНАНСОВІ РИНКИ.....	328
Кіров Б. С.	
ОЦІНКА РІВНЯ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇН З ПЕРЕХІДНОЮ ЕКОНОМІКОЮ.....	330
Кришталь Г.О., Хімич С.В.	
DIGITAL ІНСТРУМЕНТИ В РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ.....	332
Кулікова Є.О.	
ЩОДО ВИКЛИКІВ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	334
Левченко О. М.	
НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	336
Малик Я. В.	
ВПЛИВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	338
Матвійчук Н. М.	
ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ.....	340
Моїсєєв В.В.	
РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В МАКСИМІЗАЦІЇ ВАРТОСТІ IT-КОМПАНІЙ.....	342
Наконечна І., Бондаренко С.	
РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ У КИТАЙСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ГІГАНТАХ НА ПРИКЛАДІ ANT GROUP.....	344
Невмержайський М.Я. Ф	
ФІНАНСОВІ КРИЗИ В УКРАЇНІ: ЧИННИКИ ТА ШЛЯХИ ВИХОДУ.....	347
Орешко А. Ф.	
УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАБІЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВОГО РИНКУ.....	349
Попова Л.В.	
РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ.....	351
Рибак С. В.	
Є-ОСЕЛЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	353
Свєчіхіна І.	
ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ В 2024.....	355
Тутов В. О.	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ.....	357
Фролов А. Ю.	
МОЖЛИВОСТІ НАРОЦУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ЗЕЛЕНИХ ОБЛІГАЦІЙ.....	359
Чудновець С. О.	
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА УПРАВЛІННЯ НИМ.....	361
Слоз О.М., Мадельська К.	
УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ В СФЕРІ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	363
Шаповалов С.Ю.	
СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ЗБИТКІВ В АВТОСТРАХУВАННІ ПОЛЬЩІ.....	365
Шепель А.С.	
НАПРЯМИ БОРОТЬБИ З ФІНАНСОВИМИ ЗЛОЧИНАМИ.....	367
Яковлев В.І.	
ВИЗНАЧАЛЬНІ ФАКТОРИ КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ.....	369

ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ

Державні банки відіграють вагомую роль в банківських системах усіх країн світу. Вони створюються і функціонують для досягнення багатьох цілей, однією з яких є порятунок державою системно важливих приватних банків (too big to fail), проблеми і банкрутство яких можуть завдати значної шкоди всій економіці та фінансовій системі (наприклад, в Україні такими банками є Приватбанк та Ощадбанк).

Націоналізація приватних банків чи збільшення участі держави у їхньому капіталі є найпоширенішим способом створення державних банків. В Україні, як і в багатьох інших країнах, частка державних банків зростала, як правило, під час економічних та фінансових криз. Так, світова валютно-фінансова криза 2008-2009 рр. призвела до повної чи часткової націоналізації приватних банків у Великій Британії, Нідерландах, Бельгії, Франції та Ісландії. Країни, в яких державні банки відіграють значну роль, змогли швидше огоготатися від наслідків кризи. Прикладом порятунку системно важливого банку в Україні стала націоналізація Приватбанку, банкрутство якого могло спричинити крах всієї банківської системи [1].

Банки з державною участю в банківських системах більшості східноєвропейських країн є спеціалізованими і представлені в основному банками розвитку та експортно-імпортними банками. Такі банки створюють для реалізації різноманітних цілей з економічного розвитку (інвестиції у технологічні проекти, кредитування державних інфраструктурних проєктів, підтримка пріоритетних галузей економіки), які через свої масштаби чи значні ризики не завжди цікаві для приватних кредиторів.

Банки з державною участю реалізують в основному такі національні стратегічні програми: розвиток інфраструктури, підтримка малого і середнього бізнесу, регіональний розвиток, усунення галузевих диспропорцій. Ці програми здійснюються через надання кредитів, гарантій та субсидій. Державні банки також можуть надавати освітні, іпотечні кредити, здійснювати венчурне кредитування. Показниками ефективності цих програм є обсяги кредитних портфелів, кількість створених і збережених робочих місць [2, с. 57].

Державні банки часто фінансують державні компанії чи проекти замість кредитування приватних проєктів із вищою прибутковістю. Однак кредитування державних проєктів може нести ризики, оскільки часто державні компанії є неефективними, що спричиняє прямі збитки державного банку (банкрутство компанії «Вугілля України» принесло Ощадбанку 7 млрд грн збитків).

Керівництво державних банків часто ухвалює ризикові рішення, сподіваючись, що потенційні збитки будуть компенсовані коштом державного бюджету (тобто платників податків) [3, с. 20]. Виходячи з цього, державні банки мають нижчі ніж приватні, стимули до конкуренції, вдосконалення і розвитку.

Основна роль державних банків полягає в тому, що уряди використовують їх як інструменти досягнення власних цілей та як установи, що зорієнтовані на виконання певних «соціальних функцій», а не на максимізацію прибутку. Державні банки мають широку мережу відділень і працюють навіть там, де це нерентабельно, наприклад, у віддалених регіонах та прифронтових територіях. Наприклад, Ощадбанк крім стаціонарних відділень має мобільні відділення, які працюють в регіонах, де немає установ інших банків. Час роботи та логістичні маршрути при цьому коригуються відповідно до безнекової ситуації в регіоні.

На відміну від приватних, державні банки менше піддаються впливу змін ринкової кон'юнктури: за рахунок державної підтримки не зменшують кредитування під час економічних спадів, що сприяє стабільності фінансової системи, пом'якшує фінансову кризу та допомагає їх подолати. Однак часто такі кредити розподіляються не завжди ефективно, бо надаються великим політично пов'язаним суб'єктам, які й так мають доступ

до зовнішнього фінансування.

Державні банки мають найвищий рівень довіри вкладників, а під час криз відіграють роль «тихої гавані» для багатьох вкладників. Так, сьогодні на Ощадбанк і Приватбанк припадає більше 50 % депозитів населення.

Незважаючи на всі позитивні сторони діяльності державних банків, світовий досвід свідчить про те, що країни з високою часткою держави у банківському секторі, як правило, мають менш розвинуті економічні та фінансові системи. Якщо державні банки не створюють унікальної суспільної користі, яку не може створити приватний сектор з меншими ризиками і витратами, то їх потрібно приватизовувати, оскільки приватні банки є значно ефективніші.

Враховуючи високу частку держави в банківській системі України (близько 57 % в загальній сумі активів усіх банків), НБУ розробив стратегію реформування банківського сектору України, що передбачає зменшення частки держави в банківському секторі до 25 % через приватизацію державних банків.

19 вересня 2024 р. Верховна Рада України схвалила у другому читанні проект Закону «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутному капіталі банків». Закон спрямований на скорочення частки державної власності у банківському секторі та надає дозвіл на продаж будь-якої частки держави у банку (окрім Ощадбанку і Укрексімбанку), а не лише 100 % акцій держави, як передбачено у чинному законодавстві.

Література:

1. Від Ощад до Привату: як країна отримала свої державні банки і чому хоче їх продати. URL: <http://sur1.li/jifthx>
2. Любіч О. О., Бортніков Г. П., Дробязко А. О. Comparative analysis of state-owned banks' role in the economy of eastern europe countries and Ukraine. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2020. № 1(32), С. 57-74.
3. Державні банки: валіза без ручки. Київ. 2021. 40 с. URL: https://cost.ua/content/uploads/sites/2/2021/12/CASE_zvit_derzh_banky_5.pdf.